

grote populatie voorkwam van de bruinrode wespenorchis. Ook uit enkele recente bronnen vernam ik dat ze hier nog aanwezig is.

Gemeente	Vindplaats	Laatste opgave
Maastricht	St. Pietersberg	Gregoire. 1949, herb. ex. Op secundaire vindplaats verdwenen?

Bruinrode wespenorchis. St. Pietersberg, boven Ned. douanekantoor. fotoarchief de Wever.

Epipactis microphylla Sw.

De Wever heeft deze zeer kleine, onopvallende soort uit het geslacht der wespenorchissen nooit in Zuid-Limburg aangetroffen. Wel vermeldt Dumoulin

(1868) deze soort van de St. Pietersberg, maar aangezien hij *Epipactis atrorubens* (Hoffm.) Schult niet vermeldt van deze vindplaats zal hier wel van verwisseling sprake zijn. Ook de opgaven uit het Nederlands Kruidkundig Archief uit 1847, 1848 en 1861 zullen wel betrekking hebben op de bruinrode wespenorchis en niet op *Epipactis microphylla*, waarvan de vruchtbeginsels en stengel minder behaard zijn en die toch veel kleinere bladeren heeft.

In België wordt *Epipactis microphylla* niet in de flora's vermeld, daarentegen komt ze in Duitsland tot vlakbij de Nederlandse grens voor. Höffner Preuss (1926) noemt één vindplaats in Westfalen en één in de Rijnprovincie bij Keulen. Bruna vermeldde mij onlangs dat Savelbergh uit Aken een vindplaats kent in het Aachenerwald en dat hijzelf een vindplaats kent in de Eifel.

Overigens zou volgens Bruna in herbarium Moll, gedateerd in 1868, een exemplaar van *Epipactis microphylla* aanwezig zijn uit de buurt van Valkenburg. Hij acht het niet geheel onwaarschijnlijk dat dit onopvallende orchideetje in de buurt van Valkenburg (bv. Biebos) nog eens aangetroffen kan worden.

BOEKBESPREKING

Artis Dieren-Encyclopedie door H. van de Werken, met foto's van Jo Bokma, en in het wild gemaakte foto's door de schrijver. Uitgave Ploegsma, Amsterdam. Per deel f 15,90; de delen zijn niet los verkrijgbaar; compleet in 6 delen f 95,—.

Zojuist is het zesde en laatste deel verschenen van deze serie, waarover reeds enkele keren in dit blad geschreven is. Het totaal beslaat nu bijna 1000 bladzijden tekst waarvan gemiddeld 2 bladzijden per diersoort aan beschrijving, foto's, tekeningen en verspreidingskaartjes besteed is. Een up-to-date naslagwerk, waarin de schrijver de dieren als „zijn vrienden” aan de lezer voorstelt; derhalve treft men er geen dorre gespecialiseerde opsommigen, maar interessante en levendige schetsen over de gewenste informatie.

Een heerlijk bezit in de boekenkast van de natuurliehebber.